

Handleiding

GENERATIE TRANSITIE in

Hoger Onderwijs

www.generatietransitie.be

i.s.m.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoudstafel

1. Toelichting Project Generatie Transitie	3
2. Pilootprojecten Generatie Transitie	5
3. Hoe aan de slag met Generatie Transitie als Docent?	6
4. Hoe aan de slag met Generatie Transitie als student?	7
5. Beschikbaar educatief materiaal	7
6. Contactgegevens	8

1. Toelichting Generatie Transitie

De ontginning van metalen, mineralen en petroleum en gas raakt zowat alle grote thema's van de Noord-Zuidproblematiek zoals milieuvervuiling, klimaatproblematiek, waterschaarste, ontbossing, conflicten, corruptie, arbeidsomstandigheden, internationaal (afdwingbaar) recht, deregulering, schuldenlast en democratisering. De mondiale uitdaging om met de schaarste qua niet-hernieuwbare grondstoffen om te gaan is groot maar een duurzaam grondstoffenbeleid is noodzakelijk. Met het gloednieuwe project 'Generatie Transitie' willen CATAPA, Putumayo, Act4Change, Mediaraven en LNE Ecocampus deze uitdaging aangaan met de steun van de Vlaamse Overheid.

Algemene doelstelling:

Het project 'generatie transitie' biedt, vertrekkende vanuit de problematiek van niet hernieuwbare grondstoffen als complex en internationaal duurzaamheidsvraagstuk, concrete perspectieven en instrumenten aan docenten en studenten om duurzame ontwikkeling handen en voeten te geven in de curricula van opleidingen in het hoger onderwijs. Zo wil dit project bijdragen aan de vorming van EDO competente professionelen en burgers die hun denken en doen zien binnen de complexe mondiale realiteit, die voorbereid zijn op verandering en een bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzame samenleving.

Generatie Transitie vertrekt vanuit het inzicht dat **de generatie jongvolwassenen** die tot 2050 in het werkveld zullen staan, dé actoren zijn die de transitie moeten waarmaken naar een andere economie. Het doel van Generatie Transitie is dus om via het Hoger Onderwijs jongvolwassenen op te leiden tot ondernemerschap, zodat ze initiatieven nemen waardoor de maatschappij op een andere en duurzame manier omgaat met haar grondstoffen. De jongeren worden via diverse **didactische instrumenten** geprikkeld om vormingen op te zetten of eraan deel te nemen, waarbij de focus steeds ligt op de oplossing; op het stimuleren van ondernemerschap en leiderschapskwaliteiten en het positieve verhaal van 'good practices'. Uiteindelijk willen we bereiken dat studenten van allerlei studierichtingen later hun impact kunnen genereren als burgers, in het bedrijfsleven, voor de overheid, het middenveld of in de politiek. De resultaten van deze projecten zullen worden toegelicht tijdens een seminarie en symposium in 2016 en 2017.

Specifieke doelstellingen:

1. De internationale verhalen en uitdagingen van 'generatie transitie' zijn educatief vertaald in verschillende audiovisuele en digitale instrumenten. Studenten, onderwijsondersteuners, opleidingsverantwoordelijken, docenten van het hoger onderwijs en workshopgevers zijn in kaart gebracht en geprikkeld door promotiemateriaal om aan EDO gestalte te geven met het educatieve aanbod van 'generatie transitie'.
2. Studenten, docenten en vakgroepen van het hoger onderwijs werken mee in één van de vier pilootprojecten van 'generatie transitie': 1) gastcolleges of extra-curriculaire infoactiviteiten 2) ondernemersprojecten 3) multidisciplinaire thesis- en doctoraatsprojecten en/of 4) (Zuid)stages.
3. Een aantal extra-curriculaire vormingsactiviteiten bedient jongeren die – o.a. door de pilootprojecten van specifieke doelstelling 2 – geprikkeld werden om dieper in te gaan op de materie. Deze intensieve vorming mikt op ondernemerschap en leiderschap en is een springplank naar maatschappelijk engagement van jongvolwassenen.

Generatie Transitie startte op 1 september 2014 en gaat de uitdaging voor een duurzaam grondstoffenbeleid, waarbij geen plaats is voor milieuvuiling, conflicten etc, met veel positieve moed aan voor de komende drie jaren, tot 31 augustus 2017.

Cerro De Pasco 2014, Peru

2. Pilotprojecten Generatie Transitie

Gastcollege, KULeuven, 2015

Generatie Transitie ontwikkelde **vier pilotprojecten, gericht aan het hoger onderwijs:**

Om deze projecten beter zichtbaar te maken, ontwikkelde CATAPA 4 beschrijvende filmpjes, die te bekijken zijn op onderstaande linken:

1) Gastcolleges of extra-curriculaire infoactiviteiten:

Via een gastcollege of andere infoactiviteit kan je op een zeer korte tijd een goed beeld krijgen van een bepaald duurzaamheidsdilemma. Het uitdenken, organiseren en promoten van zo'n evenement is een leerrijke ervaring.

Generatie Transitie biedt nuttige contacten zowel uit partnersorganisaties in het Zuiden en in het Noorden aan, kan de organisatie van je evenement mee begeleiden of kan zelf een evenement organiseren op aanvraag.

Jaarlijks nodigt CATAPA tijdens de academische week, in de maand maart, gastpsprekers uit geaffecteerde gebieden via haar partnerorganisaties uit. Deze brengen getuigenissen over de sociale en ecologische impact van mijnbouw in hun omgeving en zetten aan tot nadenken over hoe het anders kan. Deze lezingen worden door studenten als heel leerrijk en aansprekend ervaren. Een echte eye-opener.

Bekijk het beschrijvende filmpje op: <http://generatietransitie.be/nl/pilotprojecten/gastcolleges-infoactiviteiten>

2) Ondernemersprojecten:

Dit pilotproject biedt studierichtingen en vakken een invulling voor een ondernemersproject. Zo kunnen studenten bijvoorbeeld de opdracht krijgen om een minionderneming uit te bouwen voor Vlaanderen of het Zuiden, een NGO of ontwikkelingsproject uit te werken, een speakerstour op te zetten of een sensibiliseringsactie op te zetten op de campus. De thema's kunnen onderling worden afgestemd tussen de werkgroep studie en de begeleidende docent(en) maar essentieel is de maatschappelijke noodzaak en toepasbaarheid voor de doelgroep. Met de steun en begeleiding van Generatie Transitie kunnen duurzame ondernemersprojecten opgezet worden die (deel)oplossingen bieden voor een duurzaamheidsvraagstuk. Onder begeleiding van ervaringsdeskundigen en via uitwisseling van ervaringen tussen de verschillende ondernemersprojecten krijg je niet enkel ervaring, maar help je ook mee aan het verduurzamen van je sector.

Generatie Transitie kan je helpen bij het opzetten van je ondernemersproject via een concrete ondernemershandleiding, via nuttige contacten, met promotie, etc.

Bekijk het beschrijvende filmpje op: <http://generatietransitie.be/nl/pilotprojecten/ondernemersprojecten>

3) Multidisciplinaire thesis- en doctoraatsprojecten

Studenten maken een onderzoekspaper (masterthesis, bachelorpaper, paper voor een vak) en de resultaten worden voorgesteld, verspreid en ontsloten naar de relevante stakeholders.

Bij het uitschrijven van een achtergrond dossier worden leemtes in kaart gebracht waar nog additioneel onderzoek voor nodig is. Op basis hiervan wordt een lijst samengesteld van thesisonderwerpen en eventueel doctoraatschriften. Deze onderwerpen worden geclusterd om minstens 2 aspecten vanuit een multidisciplinair oogpunt te onderzoeken. CATAPA heeft hiermee al ervaring

waardoor een 40-tal thesissen al werd geschreven rond 2 thema's (goudmijnbouw en no-go-zones for mining) vanuit een multidisciplinair perspectief. Met dit project willen we studenten en onze (Zuid)partners de kans bieden om hun onderzoek nog meer maatschappelijk relevant te maken door de onderzoeksresultaten en de bevindingen van het proces maximaal te ontsluiten via het seminarie in 2016 en het symposium in 2017 enerzijds en de publicatie en verspreiding van de onderzoeksresultaten anderzijds. Bekijk het beschrijvende filmpje op: <http://generatietransitie.be/nl/pilootprojecten/thesis-en-doctoraatsprojecten>

4) (Zuid)stages.

Een 50-tal stagiairs en andere secretariaatsmedewerkers passeerden de voorbije jaren de revue op het secretariaat van CATAPA, een 20-tal stagiairs en een 40-tal zuidmedewerkers (vrijwilligers) werden uitgezonden naar de partnerorganisaties in het Zuiden door Putumayo en CATAPA. We zijn ervan overtuigd dat ook hiermee een concrete bijdrage wordt geleverd aan competenties voor EDO en internationale competenties. Door dit pilootproject willen we de kwaliteit van de stages bij het middenveld en de Zuidstages verbeteren door gericht op zoek te gaan naar stageopdrachten en een duidelijke omschrijving van de begeleiding en opvolging. Daarbij zullen zowel het hoger onderwijs, de Zuidpartners als de partners van 'Generatie Transitie' gebaat zijn. Kijk dit na op: <http://generatietransitie.be/nl/pilootprojecten/zuidstages>

Zuidmedewerker CATAPA, Peru 2015

3. Hoe aan de slag met Generatie Transitie als Docent?

1. Organiseer zelf een **gastcollege of seminarie over duurzaamheid in of buiten het door u gegeven college voor de studenten.**

Hierdoor kan je beroep doen op de gastsprekers van CATAPA door een mail te sturen naar info@catapa.be. Ook andere organisaties bieden vaak interessante gastsprekers aan die komen vertellen over de impact van niet-duurzame industriën op hun grondgebied. Dit kan om sociaal-ecologische impact gaan. Deze cases hebben echter ook allen een link met de internationale politiek, rechtstelsels, internationale besluitvorming en economieën van het desbetreffende land. U kan dus met uw gastspreker afstemmen waar hij de nadruk op moet leggen in uw gastcolleges.

2. Kies een **onderwerp voor een masterproof of doctoraat** uit onze onderzoeksvragenlijst en biedt deze aan aan studenten. Deze is te downloaden op <http://generatietransitie.be/nl/pilootprojecten/thesis-en-doctoraatsprojecten>. Via onderzoekscall over bepaalde thema, kan ook naar extra financiering gezocht worden om deze onderzoeken te begeleiden.
3. Wilt u uw studenten diepgaandere informatie over de grondstoffenproblematiek aanreiken? Nodig hen uit te participeren in de jaarlijkse **train the trainercursus** van CATAPA in samenwerking met Act4Change: <http://generatietransitie.be/nl/activiteiten/call-train-trainers-course-extractive-industries-and-organizational-skills->

learning-0 Ook kijkt CATAPA uit naar een academische partner om een Summer School over duurzaamheidsthema op te zetten. Interesse? Mail naar info@catapa.be

4. Wilt uw duurzaamheid implementeren binnen uw faculteit? Start **een ondernemersproject** op. Zo kunnen studenten bijvoorbeeld de opdracht krijgen om een minionderneming uit te bouwen voor Vlaanderen of het Zuiden, een NGO of ontwikkelingsproject uit te werken, een speakerstour op te zetten of een sensibiliseringsactie opzetten op de campus. De thema's kunnen onderling worden afgestemd tussen de werkgroep studie en de begeleidende docent(en) maar essentieel is de maatschappelijke noodzaak en toepasbaarheid voor de doelgroep. Met de steun en begeleiding van Generatie Transitie kunnen duurzame ondernemersprojecten opgezet worden die (deel)oplossingen bieden voor een duurzaamheidsvraagstuk. Onder begeleiding van ervaringsdeskundigen en via uitwisseling van ervaringen tussen de verschillende ondernemersprojecten krijg je niet enkel ervaring, maar help je ook mee aan het verduurzamen van je sector. Een voorbeeld kan ook zijn om een Ecologische laptop te gaan uitwerken. Interdisciplineair kan dan gekeken worden aan welke voorwaarden deze Eco-laptop moet voldoen: Welke materialen? Vanwaar komen deze materialen? Welke juridische voorwaarden? Wat me end-of-life van de laptop? Wat met het menselijk kapitaal en arbeidsomstandigheden? Welk type design? ...

4. Hoe aan de slag met Generatie Transitie als student?

1. Organiseer zelf een **gastcollege of infomoment** aan je faculteit of er buiten.
Hiervoor kan je beroep doen op de gastsprekers van CATAPA door een é-mail te sturen naar info@catapa.be Vraag je docent of professor of hij zijn of haar les wilt openstellen voor een gastspreker die een getuigenis komt brengen over de sociale en ecologische impact van mijnbouwproblematiek. CATAPA heeft ook toegang tot een aantal zalen die gebruikt kunnen worden voor duurzame evenementen.
2. Kies een **onderwerp voor je masterproof of doctoraat** uit onze onderzoeksvragenlijst. Deze is te downloaden op <http://generatietransitie.be/nl/pilootprojecten/thesis-en-doctoraatsprojecten>
Je kan hier mee aan de slag gaan. Maak gerust een afspraak met de studie en lobbywerkgroep van CATAPA (info@catapa.be) om over je keuze te praten of verdere twijfels weg te werken.
3. Wil je diepgaandere informatie over de grondstoffenproblematiek? Participeer in de jaarlijkse **train the trainercursus** of het vormingsweekend van CATAPA ism Act4Change: <http://generatietransitie.be/nl/activiteiten/call-train-trainers-course-extractive-industries-and-organizational-skills-learning-0>
4. Wil je duurzaamheid implementeren op je Campus? Start **een ondernemersproject** op je Campus met een groep medestudenten.. Enkele inspirerende voorbeelden tot nu toe: GSMinzamelactie waarbij de metalen uit de ingezamelde gsm's verantwoord terug gewonnen worden, start een project om jouw campus groener te maken door bloembakken te introduceren, overleg met je campus om geen plastic bekertjes meer aan te bieden op vergaderingen, maar wel stenen kopjes,...Ideeën maar weet je niet goed waar te beginnen? Neem contact op via info@catapa.be

5. Beschikbaar educatief materiaal:

Generatie Transitie ontwikkelde reeds het volgende educatieve materiaal:

1. **Typografisch filmpje:** " What do you know about mining?" (Engelstalig) die de sociale en ecologische impact van mijnbouw aanhaalt en de rol van de conument aan de vraagzijde: <https://vimeo.com/136118738>
2. **Nieuwe website:** www.catapa.be en www.generatietransitie.be geven en overzicht van de werking en activiteiten van CATAPA en het project Generatie Transitie.

3. Via <http://catapa.be/nl/cases> krijgt u meer informatie over de Latijns-Amerikaanse en Europese **cases** waar CATAPA aan werkt.
4. **Expertendatabank:** <http://generatietransitie.be/nl/experts> Wil je graag een evenement organiseren en ben je op zoek naar experts in een bepaald domein? Neem dan zeker een kijkje op onze Expertendatabank.
5. **E-bib:** Op zoek naar een publicatie over een mijnbouwgerelateerd onderwerp? <http://generatietransitie.be/nl/e-bib>
6. **Educatief instrument: EDGE-kit** (uitgewerkt door Ecocampus, OVAM, CATAPA en KU Leuven). Deze online tool ondersteunt docenten in de economische opleidingen van het hoger onderwijs bij het integreren van duurzame ontwikkeling via een authentiek duurzaamheidsvraagstuk: grondstoffenbeheer. EDGE staat dan ook voor Educatie voor Duurzaam Grondstoffenbeheer in Economische opleidingen. De EDGE-kit bestaat uit verschillende werkvormen:
 - a. Macro-economie: 1 fiche met case CATAPA, 1 fiche met case OVAM
 - b. Micro-economie: 1 fiche met case CATAPA, 1 fiche met case OVAM
 - c. Management & Accounting: 1 fiche met case CATAPA, 1 fiche met case OVAM
 - d. Marketing: 1 fiche met case CATAPA, 1 fiche met case OVAM
 - e. CSI (Critical Sustainability Investigation): smartphone
 - f. Stakeholdersimulatie
 - g. Innovatie voor grondstoffenbeheer: SIS-toolkit
 - h. Handleiding voor een duurzame business case
7. **Syllabus:** "Do you know anything about mining?" terug te vinden op www.generatietransitie.be (online verwacht tegen 15 oktober)

6. Contactgegevens

CATAPA
Kon Maria Hendrikaplein 5 bus 401
9000 Gent
0032474100643
info@catapa.be
www.generatietransitie.be
www.catapa.be
v.u. Charlotte Christiaens, Coördinator